

УДК 793.3:7.071.1(477)

*Підлипський Андрій Ігорович,
викладач кафедри народної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв
pidlip@rambler.ru*

ВНЕСОК ІГОРЯ НИКОЛИШИНА У РОЗВИТОК НАРОДНО-СЦЕНІЧНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

Мета дослідження полягає у виявленні внеску Ігоря Николишина у розвиток народно-сценічної хореографії України. *Методологія* дослідження полягає у застосуванні історико-хронологічного, аналітичного та методу систематизації, що дозволили провести науково об'єктивне дослідження. *Наукова новизна* роботи полягає у виявленні основних етапів становлення та розвитку балетмейстерської та педагогічної майстерності І. Николишина – одного з провідних фахівців-практиків народно-сценічного танцю Тернопільщини. Введено до наукового обігу нові матеріали, що уточнюють та доповнюють відомості про життя та творчість І. Николишина. *Висновки.* Досить умовно можна провести періодизацію творчого шляху І. Николишина. 1977 – 1984 рр. – фундаментальна хореографічна підготовка в училищі культури та інституті культури. Навчання у провідних фахівців народно-сценічної хореографії тернопільського регіону (у Тербовлянському культосвітньому училищі) та України (у Київському інституті культури ім. О. Є. Корнійчука), особисті зусилля якості стали запорукою подальших педагогічних та балетмейстерських звершень. 1986 – 2009 рр. – становлення та розквіт педагогічної (Тербовлянське училище культури) та балетмейстерської (ансамбль «Любисток») майстерності, з 2002 р. – громадська діяльність в якості голови обласного осередку Національної хореографічної спілки України. 2009 – 2017 рр. – у статусі високого професіонала був головним балетмейстером (до 2013 р.) професійного колективу – Ансамблю танцю «Надзбручанка», очолював циклову комісію народної хореографії в Тербовлянському вищому училищі культури, заснував дитячу студію танцю при Тербовлянській мистецькій школі. Багатовекторна плідна діяльність у сфері вітчизняної народно-сценічної хореографічної культури принесла І. Николишину справедливе визнання. Його ім'я навечно вписано в історію вітчизняного та світового танцювального мистецтва.

Ключові слова: Николишин Ігор, народно-сценічний танець, хореографія, Україна, Тернопільська область.

Підлипський Андрей Игоревич, преподаватель кафедры народной хореографии Киевского национального университета культуры и искусств

Вклад Игоря Николишина в развитие народно-сценической хореографии Украины

Цель исследования заключается в выявлении вклада Игоря Николишина в развитие народно-сценической хореографии Украины. *Методология* исследования заключается в применении историко-хронологического, аналитического и метода систематизации, что позволило провести научно объективное исследование. *Научная новизна* работы заключается в выявлении основных этапов становления и развития балетмейстерской и педагогического мастерства И. Николишина – одного из ведущих специалистов-практиков народно-сценического танца Тернопольщины. Введено в научный оборот новые материалы, уточняющие и дополняющие сведения о жизни и творчестве И. Николишина. *Выводы.* Достаточно условно можно провести периодизацию творческого пути И. Николишина. 1977 – 1984 гг. – фундаментальная хореографическая подготовка в училище культуры и институте культуры. Обучение у ведущих специалистов народно-сценической хореографии тернопольского региона (в

Теребовлянском культпросвет училище) и Украины (в Киевском институте культуры им. А. Е. Корнейчука), личные волевые качества стали залогом дальнейших педагогических и балетмейстерских свершений. 1986 – 2009 гг. – становление и расцвет педагогического (Теребовлянское училище культуры) и балетмейстерского (ансамбль «Любисток») мастерства, с 2002 г. – общественная деятельность в качестве председателя областной организации Национального хореографического союза Украины. 2009 – 2017 гг. – в статусе высокого профессионала был главным балетмейстером (до 2013 г.) профессионального коллектива – ансамбля танца «Надзбручанка», возглавлял цикловую комиссию народной хореографии в Теребовлянском высшем училище культуры, основал детскую студию танца при Теребовлянской художественной школе. Многовекторная плодотворная деятельность в сфере отечественной народно-сценической хореографической культуры принесла И. Николишину справедливое признание. Его имя навечно вписано в историю отечественного и мирового танцевального искусства.

Ключевые слова: Николишин Игорь, народно-сценический танец, хореография, Украина, Тернопольская область.

Pidlypskyi Andrii, Lecturer, Folk Choreography Department, Kyiv National University of Culture and Arts

Ihor Nykolyshyn's contribution to the development of the folk-stage choreography of Ukraine

Purpose of the article is to identify the contribution of Ihor Nykolyshyn to the development of the people-stage choreography of Ukraine. **Methodology.** The methodology of the study consists in the application of the historical-chronological, analytical and method of systematization, which made it possible to carry out scientifically objective research. **Scientific Novelty.** The scientific novelty of the work is to identify the main stages in the formation and development of the ballet master and pedagogical skills of I. Nykolyshyn, one of the leading specialists in the practice of folk-stage dance in Ternopil region. New materials have been introduced into the scientific circulation, refining and supplementing information on the life and work of I. Nykolyshyn. **Conclusions.** It is enough conditionally possible to conduct a periodization of the creative path of I. Nikolishin. 1977–1984 – Fundamental choreographic training in the school of culture and the Institute of Culture. Learning from the leading specialists of the folk-stage choreography of the Ternopil region (in the Terebovlya Cultural Counseling School) and Ukraine (at the Kyiv Institute of Culture named after O. Korniyuchuk, personal volitional qualities became the key to further pedagogical and choreographic achievements. 1986–2009 – formation and flourishing of the educational (Terebovlya school of culture) and choreographer (ensemble "Lyubystok") mastery, since 2002 – public activity as the chairman of the regional organization of the National Choreographic Union of Ukraine. 2009–2017 – in the status of a high professional, he was the chief choreographer (until 2013) of the professional ensemble of dance ensemble Nadzbruchanka, headed the cyclic commission of folk choreography at the Terebovlya Higher School of Culture, founded a children's dance studio at the Terebovlya Art School. Multivector productive activity in the sphere of national folk-stage choreographic culture brought I. Nikolishin a proper recognition. His name is forever inscribed in the history of domestic and world dance art.

Key words: *Nykolyshyn Ihor, folk-stage dance, choreography, Ukraine, Ternopil region.*

Актуальність теми дослідження. Наукове осмислення життєвого шляху та творчості провідних майстрів українського народно-сценічного танцю є значущим не лише в аспекті відтворення цілісної панорами розвитку хореографічного мистецтва України та світу, а й як важливої складової теорії балетмейстерського мистецтва та хореопедагогіки.

В останні роки поживавився інтерес науковців до персонального плану у народно-сценічній хореографії України. З'явилась низка праць, присвячених фахівцям-практикам, серед яких дослідження балетмейстерської та педагогічної

діяльності В. Авраменка (Л. Косаковська [10] та ін.), П. Вірського (В. Литвиненко [11] та ін.), Я. Чуперчука, В. Чуперчук, А. Зібаровської (О. Бігус [1; 2] та ін.), О. Голдрича (О. Плахотнюк [13] та ін.), К. Василенка (О. Жиров [7] та ін.), А. Кривохижі (К. Островська [12] та ін.) тощо. Однак, поза увагою дослідників залишаються провідні фахівці народно-сценічного танцю Тернопільщини, серед яких одне з провідних місць посідає Ігор Николишин, дослідження життєвого шляху та творчості якого сприятиме відтворенню об'єктивної панорами розвитку народно-сценічної хореографії в Україні.

Мета дослідження – виявити внесок Ігоря Николишина у розвиток народно-сценічної хореографії України.

Виклад основного матеріалу. Ігор Олексійович Николишин народився у місті Рогатин Івано-Франківської області. У 1977 – 1980 рр. навчався на хореографічному відділенні Тербовлянського культосвітнього училища (тепер – вище училище культури), де любов до народного танцю йому прищепили Галина Александрович, Галина Гордій, Олександра та Анатолій Поліщуки [9]. І. Николишин закінчив повний курс училища за спеціальністю «культурно-освітня робота», та за рішенням Державної кваліфікаційної комісії від 4 липня 1980 року йому присвоєно кваліфікацію «клубний працівник, керівник самодіяльного хореографічного колективу» [5].

По закінченні училища І. Николишин отримав «характеристику-рекомендацію» дирекції, комсомольської та профспілкової організації училища для вступу у Київський державний інститут культури, в якій зазначалося (тут і далі при цитуванні архівних джерел збережено їхній правопис): «За період навчання в училищі учень виявив хороші здібності в навчанні. Був активним учасником масових міроприємств училища. Неодноразово захищав честь училища в районних, обласних і республіканських конкурсах. Нагороджувався грамотами і одержував подяки від дирекції училища. Учень приймав активну участь в громадсько-корисному житті училища. Серед свої товаришів і викладацького колективу користувався авторитетом. Сумлінно ставився до виконання громадських доручень. Скромний, вихований в побуті, морально стійкий» [15].

1980 року І. Николишин вступив до Київського інституту культури ім. О. С. Корнійчука, де упродовж чотирьох років навчався на кафедрі хореографії (завідувач кафедри – заслужений діяч мистецтв України, автор підручників та посібників з українського народно-сценічного танцю Кім Юхимович Василенко, згодом – доктор мистецтвознавства). Його викладачами була плеяда талановитих особистостей та видатних педагогів: мистецтво балетмейстера опановував під орудою артиста балету, знаного балетмейстера, автора понад п'ятдесяти балетних вистав, заслуженого діяча мистецтв України Миколи Івановича Трегубова; викладачем класичного та дуетно-сценічного танцю, куратором групи була випускниця Одеської хореографічної школи, що стажувалася у Київському державному хореографічному училищі, Тетяна Євгенівна Лазарчук; педагогом з народно-сценічного танцю був Володимир Олексійович Камін – випускник Московського інституту культури (вихованець Т. Устинової) та Сергій Лук'янович

Зубатов, відомий педагог; український танець викладав колишній артист Державного ансамблю танцю Української РСР, Заслуженого академічного народного хору імені Г. Верьовки, заслужений артист України Олександр Петрович Колосок; історію хореографічного мистецтва – Генрієтта Володимирівна Боримська, дослідниця творчості Державного заслуженого ансамблю танцю Української РСР; бальний танець викладала Олена Василівна Касьянова, знаний фахівець бального танцю, історико-побутовий – Оксана Шевченко, випускниця Київського державного хореографічного училища та ін. [8]

На одному курсі з Ігорем Олексійовичем навчалися Віктор Степанович Конкульовський, відомий хореограф-постановник Тернопільщини, певний час – головний балетмейстер Академічного ансамблю танцю «Надзбручанка» (з 2013 р.); Сергій Васильович Швидкий, знаний далеко за межами України балетмейстер сучасного танцю та режисер-постановник.

У процесі навчання І. Николишин виявив наполегливість, цілеспрямованість, творчу активність. По закінченні інституту за спеціальністю «культурно-освітня робота» рішенням державної екзаменаційної комісії від 13 червня 1984 року Ігорю Олексійовичу Николишину присвоєно кваліфікацію «культурно-освітній працівник, керівник самодіяльного хореографічного колективу» [4].

У «Характеристиці на студента IV курсу групи КХ-50 Николишина Ігоря Олексійовича» зазначено, що він «добре засвоїв курс хореографічних дисциплін. Дисциплінований старанний студент. Має хороші організаторські здібності. Може бути рекомендований на посаду керівника самодільного хореографічного колективу, методистом РБК» [14].

Із 1986 року І. Николишин викладав хореографічні дисципліни у Тербовлянському культосвітньому училищі, де заснував народний ансамбль танцю «Любисток» та упродовж тридцяти одного року був його незмінним керівником. Переживаючи разом із країною скрутні періоди, не зрадив професійних принципів, не втратив оптимізму, свято вірив у світле майбутнє українського народно-сценічного хореографічного мистецтва. 1999 року отримав почесне звання «Заслужений працівник культури України».

Після створення 2002 року Всеукраїнської хореографічної спілки України (2004 року надано статус «національної») Ігор Николишин, як провідний фахівець народно-сценічного танцю Тернопільщини, став головою обласного осередку. Діяльність у спілці була спрямована на популяризацію української народно-сценічної хореографії, участь в організації міжнародних, всеукраїнських та регіональних фестивалів, достойну презентацію народної хореографічної культури Тернопільщини на Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії імені Павла Вірського.

Упродовж багатьох років Ігорю Николишину надходили пропозиції очолити ансамбль танцю «Надзбручанка» Тернопільської обласної філармонії, і лише 2009 року він погодився. Більшість артистів балету ансамблю – колишні учні І. Николишина, тому балетмейстер легко знайшов творче порозуміння з колективом. Поставивши перед собою нелегке завдання добитися підвищення статусу ансамблю

танцю «Надзбручанка», І. Николишин на посаді художнього керівника достойно його виконав – 2011 року за високі професійні досягнення до п'ятдесятиріччя колективу було надано статус «академічний» [9]. Того ж року на Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії імені Павла Вірського ансамбль танцю «Надзбручанка» здобув першу премію.

2013 року Ігор Олексійович залишив ансамбль, але продовжив творчу співпрацю. Його постановки посіли вагоме місце в репертуарі колективу (просякнуте гумором хореографічне дійство «Вечори на хуторі біля Диканьки», віртуозна композиція «Козацькі забави», поставлений на основі фольклору Борщівського краю танець «Дзюмбалики» та ін.).

Працюючи у «Надзбручанці», І. Николишин не припиняв керувати ансамблем народного танцю «Любисток». Незважаючи на навчальний характер колективу (адже він створений при училищі культури), постійну зміну складу (одні – закінчують навчання, нові – вступають) Ігор Олексійович самовіддано займався зі студентами, виховуючи професійних виконавців-віртуозів. Чотири роки титанічної праці під керівництвом І. Николишина (термін навчання в училищі) робили навіть з досить слабо підготовленого учня високопрофесійного артиста. Доносячи сутність виснажливої праці танцівників, Ігор Олексійович любив повторювати студентам: «Запам'ятайте, коли всі працюють – ми також працюємо, коли всі відпочивають – ми працюємо». Вихованці І. Николишина сьогодні гідно виконують його заповіді у багатьох професійних колективах в Україні та за її межами. «Любисток» – учасник всеукраїнських і міжнародних конкурсів та фестивалів, бажаний гість на європейських сценічних майданчиках.

Незважаючи на те, що І. Николишин створював народно-сценічні танці, сюїти, вистави, він розумів необхідність збереження та популяризації фольклорних зразків: «Сьогодні ми все рідше чуємо на весіллях українські народні пісні, а якщо говорити про народні танці, то вони потребують популяризації. Коли востаннє ви танцювали краков'як чи «Канаду», польку або фокстрот? А в цих танців є своя філософія, неповторна краса, вміння контактувати з партнером, вишукані манери. Я вважаю, що зараз дуже важливо, аби всі вивчали українські танці з метою їх відродження. Звичайно, що вивчати потрібно їх у тому варіанті, як танцювали на весіллі чи святах наші батьки і дідуся з бабусями, бо сценічний танець вимагає іншого підходу» [16].

В останні роки Ігор Олексійович очолював циклову комісію народної хореографії Теробовлянського вищого училища культури.

Його переповняли творчі плани: з початку 2017 – 2018 навчального року готував «Любисток» до виступів у Києві, у вересні 2017 р. заснував дитячу студію танцю при Теробовлянській мистецькій школі. Але 22 жовтня 2017 року серце митця зупинилося. Справу продовжили його колишні студенти

«Ігор Николишин жив – як танцював: з ентузіазмом, високо піднятою головою, посмішкою, щиро, натхненно, не стримуючи польоту фантазії. Щорепетиції, щозаняття, щоконцерту віддавав студентам і танцю всього себе», – згадують колеги та студенти [6].

Даниною пам'яті видатному Вчителю для студентів Тербовлянського вищого училища культури стала участь у V-ому Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії імені Павла Вірського у Києві.

Хвилиною мовчання вшанували пам'ять Ігоря Олексійовича Николишина у залі Національного авіаційного університету, де проходив III тур фестивалю-конкурсу. «Любисток» виконав дві танцювальні композиції, «Калинові Медобори» та «Козацькі забави», поставлені Ігорем Олексійовичем, втілюючи у високому мистецтві всі його настанови [3].

Також у V-ому Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії імені Павла Вірського брав участь Академічний ансамбль танцю «Надзбручанка» Тернопільської філармонії, майстерно відтворивши манеру виконання, прищеплену Ігорем Олексійовичем.

Колективи «Любисток» і «Надзбручанка» були відібрані на гала-концерт, який проходив на сцені Національної опери України ім. Т.Г. Шевченка 22 листопада 2017 року. З танцем «Дзюмбалики» Академічний ансамбль танцю «Надзбручанка» став лауреатом першої премії. Ансамбль народного танцю «Любисток» став лауреатом і отримав диплом за третє місце у номінації К.

Передчасно пішовши з життя, Ігорь Олексійович Николишин назавжди залишиться у пам'яті всіх, хто його любив та знав; у поставлених ним танцях, що увійшли до скарбниці народно-сценічного хореографічного мистецтва України; у справах учнів, які вимірюють свої професійні досягнення за високими канонами Вчителя.

Наукова новизна. Вперше виявлено основні етапи становлення та розвитку балетмейстерської та педагогічної майстерності Ігоря Олексійовича Николишина – одного з провідних фахівців-практиків народно-сценічного танцю Тернопілля. Введено до наукового обігу нові матеріали, що уточнюють та доповнюють відомості про життя та творчість І. Николишина.

Висновки. Досить умовно можна провести періодизацію творчого шляху І. Николишина. 1977 – 1984 рр. – фундаментальна хореографічна підготовка в училищі культури та інституті культури. Навчання у провідних фахівців народно-сценічної хореографії тернопільського регіону (у Тербовлянському культосвітньому училищі) та України (у Київському інституті культури ім. О.Є. Корнійчука), особисті вольові якості стали запорукою подальших педагогічних та балетмейстерських звершень. 1986 – 2009 рр. – становлення та розквіт педагогічної (Тербовлянське училище культури) та балетмейстерської (ансамбль «Любисток») майстерності, з 2002 р. – громадська діяльність в якості голови обласного осередку Національної хореографічної спілки України. 2009 – 2017 рр. – у статусі високого професіонала був головним балетмейстером (до 2013 р.) професійного колективу – Ансамблю танцю «Надзбручанка», очолював циклову комісію народної хореографії в Тербовлянському вищому училищі культури, заснував дитячу студію танцю при Тербовлянській мистецькій школі.

Багатовекторна плідна діяльність у сфері вітчизняної народно-сценічної хореографічної культури принесла І. Николишину справедливе визнання. Його ім'я навечно вписано в історію вітчизняного та світового танцювального мистецтва.

Література

1. Бігус О. О. Балетмейстерський контекст творчих портретів В. Чуперчук та А. Зібаровської. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2012. Вип. 18(1). С. 228-231.
2. Бігус О. О. Основні аспекти творчості Я. Чуперчука у контексті розвитку сценічної хореографії Прикарпаття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2013. №3. С. 119-122.
3. Габрук З. 30 листопада 2017 р. – 40 днів світлої пам'яті Ігоря Николишина URL: : http://tvuk.at.ua/news/30_listopada_2017_r_40_dniv_svitloji_pam_jati_igorja_nikolishina/2017-11-27-252
4. Диплом №КВ-701500. Архів Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ. Спр. 595, арк. 2.
5. Диплом Э-1 №241245. Архів Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ. Спр. 595, арк. 8.
6. Жив – як танцював... URL: http://tvuk.at.ua/news/zhiv_jak_tancjuvav/2017-10-24-237
7. Жиров О. А. Розвиток української народної хореографії у мистецько-педагогічній спадщині та діяльності К. Василенка (50-90 роки ХХ ст.): автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Житомир, 2007. 25 с.
8. Залікова книжка №805001. Архів Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ. Спр. 595.
9. Керівник ансамблю народного танцю «Надзбручанка» Ігор Николишин. URL: <https://te.20minut.ua/ua-i-svit/kerivnik-ansamblyu-narodnogo-tantsyu-nadzbruchanka-igor-nikolishin-tan-173496.html>
10. Косаковська Л. П. Мистецька парадигма Василя Авраменка в контексті розвитку української культури ХХ ст.: автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2009. 15 с.
11. Литвиненко В. А. Трансформація української народної хореографії та її концептуалізація в театрі танцю Павла Вірського: автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Віктор Андрійович Литвиненко. Київ, 2017. 22 с.
12. Островська К. В. Анатолій Кривохижа – хранитель хореографічних традицій України. *Культура України*. 2016. Вип. 53. С. 220-230.
13. Плахотнюк О. Хореографічне мистецтво України у роздумах Олега Семеновича Голдріча. *Вісник Львівського університету*. Серія мистецтвознавство. 2014. Вип. 14. С. 52-56.
14. Характеристика на студента ІV курсу групи КХ-50 Николишина Ігоря Олексійовича. Архів Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ. Спр. 595, арк. 1.
15. Характеристика-рекомендація випускника Тербовлянського культурно-освітнього училища Николишина Ігоря Олексійовича, 1962 року народження, українця, члена ВЛКСМ. Архів Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ. Спр. 595, арк. 14.
16. Чайківська Я. Тернополяни провели ніч у філармонії. URL: http://www.tenews.org.ua/post/view/ternopolyani_proveli_nich_u_filarmonii

References

1. Bihus, O.O. (2012). The ballet master context of creative portraits of V. Chupercuk and A. Zibarovskaya. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*, 18(1), 228-231 [in Ukrainian].
2. Bihus, O.O. (2013). The main aspects of J. Chupechuk's work in the context of the development of stage choreography of the Carpathian region. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, 3, 119-122 [in Ukrainian].

3. Habruk, Z. (2017). November 30, 2017 – 40 days of the light memory of Igor Nikolishyn. Retrieved from http://tvuk.at.ua/news/30_listopada_2017_r_40_dniv_svitloji_pam_jati_igorja_nikolishina/2017-11-27-252 [in Ukrainian].
4. Diploma № KB-701500. Archive of the Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv. Spr. 595, 2 [in Ukrainian].
5. Diploma Э-1 №241245. Archive of the Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv. Spr. 595, 8 [in Ukrainian].
6. Lived – how danced ... (2017). Retrieved from http://tvuk.at.ua/news/zhiv_jak_tancjuvav/2017-10-24-237 [in Ukrainian].
7. Zhyrov, O.A. (2007). Development of Ukrainian folk choreography in the artistic-pedagogical heritage and the activities of K. Vasilenko (50-90 years of the twentieth century). Extended abstract of candidate's thesis. Zhytomyr [in Ukrainian].
8. Gradebook №805001. Archive of the Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv. Spr. 595 [in Ukrainian].
9. Igor Nikolishin, head of folk dance ensemble «Nadzbruchanka»: «I can express everything with dancing». (2010). Retrieved from <https://te.20minut.ua/ua-i-svit/kerivnik-ansamblyu-narodnogo-tantsyu-nadzbruchanka-igor-nikolishin-tan-173496.html> [in Ukrainian].
10. Kosakovska, L.P. (2009). The artistic paradigm of Vasyl Avramenko in the context of the development of Ukrainian culture of the twentieth century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
11. Lytvynenko, V.A. (2017). Transformation of Ukrainian folk choreography and its conceptualization at the Pavlo Virskyi Theater of Dance. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
12. Ostrovska, K.V. (2016). Anatolii Kryvokhyzha – the keeper of choreographic traditions of Ukraine. *Kultura Ukrainy*, 53, 220-230 [in Ukrainian].
13. Plakhotniuk, O. (2014). Choreographic art of Ukraine in the reflections of Oleh Semenovych Holdrych. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia mystetstvoznavstvo*, 14, 52-56 [in Ukrainian].
14. Characteristics of a student of IV course of group KH-50 Nykolishyn Ihor Oleksiiovych. Archive of the Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv. Spr. 595, 1 [in Ukrainian].
15. Characteristic-recommendation of the graduate of the Terebovlian cultural-educational school Nykolishyn Ihor Oleksiiovych, born in 1962, a Ukrainian, a member of the Komsomol. Archive of the Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv. Spr. 595, 14 [in Ukrainian].
16. Chaikivska, YA. (2016). Ternopil people spent the night at the Philharmonic. Retrieved from http://www.tenews.org.ua/post/view/ternopolyani_proveli_nich_u_filarmonii [in Ukrainian].